

มุมมองใหม่ของการจัดกิจกรรมแนะแนวสำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

New Idea of Guidance Activity for High School Students

จันทร์เพ็ญ สุวรรณคร*

บทคัดย่อ

การจัดกิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นับเป็นกลไกสำคัญในการสร้างคน สร้างงานและสร้างชาติ หัวใจสำคัญที่จะพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้นั้น มุมมองใหม่ของการจัดกิจกรรมแนะแนวควรส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนโดยมุ่งการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ บริบท สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติของผู้เรียน หลักสำคัญในการออกแบบการจัดกิจกรรม 5 ด้าน คือ 1. การจัดกิจกรรมแนะแนว 2. การสร้างความรู้ 3. การเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม 4. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และ 5. การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดกิจกรรมบูรณาการ 5 รูปแบบการสอนเข้าด้วยกันคือ (1) การเรียนรู้แบบร่วมมือ (2) การใช้กิจกรรมเป็นฐาน (3) การใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน (4) การใช้ปัญหาเป็นฐาน และ (5) การมีส่วนร่วมของชุมชน และมี 5 องค์ประกอบในการจัดกิจกรรม ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม 4) การวัดและประเมินผล และ 5) ปัจจัยสนับสนุน ซึ่งประกอบด้วย (1) ชุมชนให้การสนับสนุน (2) บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความร่วมมือจัดกิจกรรม และ (3) นักเรียน หมั่นศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ

Guidance activity in high school education is important to create a quality people, career and nation. The key for development complete people based on a new idea of the guidance activity. It aims to promote students, development activities in keeping with the needs of students interested in the environmental context. There are consisted of five principles. These are 1. guidance activities 2. construct knowledge 3. learning in a group of humanism 4. collaborative learning and 5. participation of the community. The activities were integrated 5 techniques of teaching together ; (1) collaborative learning (2) activity based learning (3) case based learning (4) problem based learning and (5) participation of community learning. There are five components of setting activity, these are 1) principles 2) objective 3) the learning process 4) assessment 5) supported factors - (1) community : support the learning process (2) personnel involved give cooperation activities and (3) students : try to study as a manual system.

* ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนดอนคาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

บทนำ

การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะและการรู้ลึกซึ่ง ที่สามารถนำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จในยุคโลกาภิวัตน์นั้น นักการศึกษาหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องคำนึงถึงคำถาม 3 ประเด็นหลักเพื่อการพัฒนาผู้เรียน คือ

1. อะไรคือกุญแจสำคัญที่จำเป็นที่จะให้
ความสำคัญ?

2. อะไรที่บุคลากรทางการศึกษาต้องรู้และ
สามารถทำได้ในศตวรรษที่ 21?

3. ต้องเตรียมนักเรียนอย่างไร?

ทั้งนี้แนวโน้มของการจัดการศึกษาต้องครอบคลุม 5 Global Trends คือ เศรษฐกิจ (Economic Trends) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Trends in Science and Technology) การศึกษาสถิติประชากร (Demographic Trends) ความปลอดภัยของประชากร (Trends in Security and Citizenship) และการศึกษา (Trends in Education) (Heidi Hayes Jacobs, 2010 : 97 – 106)

มุมมองใหม่ของการจัดกิจกรรมแนะแนว

การจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนนั้น ครูมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องมีความเป็นมืออาชีพ (Classroom Guidance Specialist) ในการถ่ายทอดความรู้ การให้คำปรึกษา ซึ่งแนะแนวทางที่ถูกต้องให้กับผู้เรียน การพัฒนาจะมุ่งเน้นไปที่การศึกษาหาความรู้ ทักษะชีวิตและอาชีพที่เหมาะสมกับยุคสมัยของผู้เรียนและการสร้างสัมพันธภาพของบุคคล เป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุผลการพัฒนาความสามารถในการเป็นผู้นำทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน สถานศึกษาในชุมชนขนาดใหญ่หรือในท้องถิ่นล้วนแต่จำเป็นและสำคัญยิ่ง ความเป็นมืออาชีพของครูไม่เพียงแต่การจัดการเรียนการสอน แต่หมายรวมถึงการร่วมมือกันทำงาน ความสามารถออกแบบ

การจัดกิจกรรมแนะแนว การบูรณาการหลักสูตรการจัดกิจกรรมแนะแนว การให้คำปรึกษาที่มีส่วนประกอบ ต่างๆ ในหลักสูตรของโรงเรียน ทั้งนี้มีหลากหลายประเด็นที่ควรพิจารณา คือ โครงสร้างการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ เทคนิคและวิธีการจัดกิจกรรมที่ควรพัฒนาให้สอดคล้องกับผู้เรียน ทั้งความรู้ ความสามารถ บริบท ชุมชนและสังคมที่อยู่อาศัย การวัดผลประเมินผล และการติดตามผลเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ต้องให้ความสำคัญเพื่อให้แน่ใจว่าการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้และพฤติกรรมของผู้เรียนคงอยู่อย่างต่อเนื่อง (Dimmitt, Carey and Hatch, 2007)

ครูแนะแนว มีความสำคัญต่อการกำหนดอนาคตของผู้เรียน หากบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพจะสามารถเชื่อมโยงความรู้สู่โลกกว้างทางการศึกษา การใช้ทักษะชีวิตและอาชีพในอนาคตได้ ดังนั้น การออกแบบหลักสูตรแนวใหม่ของสถาบัน การศึกษา งานใหม่และโอกาสใหม่ (Future Career) ที่หางานง่ายและมีรายได้ดี การจัดหลักสูตรและระบบการเรียนการสอน แนวใหม่ (Future Education) ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อเตรียมรับกับกระแสอาชีพใหม่ของสถาบันการศึกษาในบทบาทการสร้างปัญหาแก่สังคม การผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพ มีสติ และมีความคิดสร้างสรรค์ แนะนำให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง ค้นพบความสามารถของตน ด้วยการเรียนอย่างมีเป้าหมาย ตามความถนัดและความสนใจมากกว่าที่จะยึดติดกับค่านิยมสังคมเดิม ๆ สามารถนำเสนอเรื่องราวอาชีพใหม่แห่งอนาคตอย่างกว้างขวางในระดับสากลได้ (ภาวิธ ทองโรช และรัชนิพร พุกกะมาน, อ้างถึงใน วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์, 2557)

ทั้งนี้การเสริมสร้างทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ สร้างโอกาสให้ผู้เรียนสามารถสำรวจตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง ค้นพบความรู้ ความสามารถ และความถนัดให้เกิดกับผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญที่ผู้สอนต้องรับผิดชอบ

แนวคิดการออกแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว

การออกแบบระบบการเรียนการสอน ADDIE Model ตามแนวคิดของ Dick and Carey (2005) และการออกแบบการสอนเชิงระบบตามแนวคิดของ Joyce, Weil and Calhoun (2009) เป็นแนวคิดพื้นฐานสำคัญในการจัดกิจกรรมแนะแนว (Guidance Activity) ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ

1) ขั้นวิเคราะห์ (Analyze Phase) เป็นการวิเคราะห์และประเมินความต้องการจำเป็น (Assess and Analyze Needs) ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหา

2) ขั้นออกแบบ (Design Phase) เป็นการออกแบบวิธีการเรียนการสอนหรือรูปแบบที่ให้บริการสู่เป้าหมายการเรียนการสอนและการนำเสนอ (Design Instruction and Presentations)

3) ขั้นพัฒนา (Develop Phase) เป็นการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน (Develop Materials)

4) ขั้นนำไปใช้ (Implement Phase) เป็นการนำนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ประกอบด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น การวางแผนในการบริหารจัดการในการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ และดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

5) ขั้นประเมินผล (Evaluate Phase) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและประสิทธิผลของสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน

แนวคิด ทฤษฎีการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้กระบวนการทัศน์การจัดกิจกรรมแนะแนว (จันทร์เพ็ญ สุวรรณคร, 2558) ได้สรุปแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวและเสนอกระบวนการทัศน์การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน ไว้ว่า ผู้สอนควรออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปตามจุดเน้นหรือผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน โดยการเสนอ

รูปแบบการจัดการเรียนการสอน (Model of Teaching) ซึ่งเริ่มจากการเสนอภาพให้เห็นเหตุการณ์ในห้องเรียน (Scenario) โดยใช้การเล่าเรื่อง มีผู้สอนและผู้เรียนเป็นผู้แสดง จำลองเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในห้องเรียน จากนั้นเสนอทฤษฎี แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ของแต่ละรูปแบบ เพื่อนำไปสู่รูปแบบการจัดกิจกรรม ซึ่งแต่ละรูปแบบมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (The Model of Teaching) ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) กระบวนการเรียนการสอน (Syntax) เป็นการจัดเรียงลำดับกิจกรรมที่จะสอนเป็นขั้น ๆ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีจำนวนขั้นตอน (Phase) การเรียนการสอนแตกต่างกันไป 2) ระบบสังคม (Social System) เป็นการอธิบายบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน 3) หลักการตอบสนอง (Principles of Reaction) เป็นหลักการหรือวิธีการที่ผู้สอนจะตอบสนองต่อสิ่งที่ผู้เรียนกระทำ อาจเป็นการให้รางวัล การสร้างบรรยากาศอิสระในการคิดและปฏิบัติโดยไม่มีการประเมินว่าถูกหรือผิด หรือการให้ผู้เรียนรับผิดชอบร่วมกันเรียนรู้ในกลุ่มอย่างจริงจัง แนะนำช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้เกิดการเรียนรู้ 4) ระบบสนับสนุน (Support System) เป็นสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอนหรือเป็นการบอกเงื่อนไขหรือสิ่งจำเป็นในการที่จะใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลลัพธ์ตามที่คาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เช่น การเรียนการสอนด้วยการปฏิบัติ (Action Learning) เป็นวิธีการเรียนจากการปฏิบัติจริง (Learning by Doing) จากประสบการณ์ตรง จากปัญหาจริง (Real Problem) โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติในสถานที่และด้วยอุปกรณ์ที่ใกล้เคียงกับสภาพการทำงานจริง หรือเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นให้พร้อมใช้ครบถ้วนและเพียงพอเป็นต้น

ส่วนที่ 2 การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ ไปใช้ (Application) เป็นการแนะนำหรือให้ข้อเสนอแนะสำหรับการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนนั้นเช่น

จะใช้กับเนื้อหาประเภทใดจึงจะเหมาะสมและใช้กับ
ผู้เรียนระดับใด เป็นต้น

ส่วนที่ 3 สารความรู้และสิ่งที่ส่งเสริม
การเรียนรู้ (Instruction and Nurturing Effects) ใน
แต่ละรูปแบบจะต้องจัดสาระความรู้อะไรบ้างให้กับ
ผู้เรียน รวมทั้งมีสิ่งสำคัญ องค์ประกอบอะไรบ้างที่จะ
ทำให้การดำเนินการจัดการเรียนรู้นั้นประสบผลสำเร็จ
ตามเป้าหมาย ซึ่งก็คือการสอนที่จัดขึ้นตามขั้นตอน
และสภาพแวดล้อมในการเรียน สำหรับสิ่งที่ส่งเสริม
การเรียนรู้ นั้น เป็นสมรรถนะสำหรับผู้เรียนต้องมี
และต้องให้มีการพัฒนาตลอดกระบวนการซึ่งคือผลที่
เกิดขึ้นจากการสอน และเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องใช้ในการ
พัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
และประสบผลสำเร็จ คุณสมบัติ คุณลักษณะหรือ
สมรรถนะของผู้เรียนที่ต้องปลูกฝังจนติดตัว เพื่อให้การ
เรียนการสอนบรรลุผลตามที่คาดหวัง

แนวคิด ทฤษฎีการจัดกิจกรรมแนะแนว

1. หลักการจัดกิจกรรมแนะแนว (Guidance Activity)

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนา
ผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิด
ตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผน
ชีวิต ทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้
อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจ
ผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษา
แก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

ขอบข่ายการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อ
พัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1. การแนะแนวการศึกษา (Educational Guidance)
2. การแนะแนวอาชีพ (Vocational Guidance)
3. การแนะแนวส่วนตัวและสังคม (Personal and Social Guidance)

จิตวิทยาพัฒนาการ เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่
ครู แนะนำจำเป็นต้องศึกษาให้รู้ เข้าใจอย่างชัดเจน
และฝึกปฏิบัติการเพื่อให้มีทักษะการใช้ความรู้พื้นฐาน
ทางด้านจิตวิทยาเพื่อการแนะแนว อันดับแรกที่จะ
ช่วยให้ครูเข้าใจผู้เรียนหรือบุคคลที่มารับบริการ คือ
ความรู้ในแนวคิด ทฤษฎีพัฒนาการของมนุษย์ของ
นักจิตวิทยากลุ่มมนุษยนิยม ของ Carl R. Rogers
(1974), Abraham Maslow (1970) ที่เห็นว่า “คนทุก
คนเป็นคนดี รักศักดิ์ศรี ต้องการความรักและความ
อบอุ่น ต้องการพัฒนาตนเองไปในทางที่ดี” การที่ยัง
ไม่สามารถพัฒนาตนเองได้ เพราะขาดการชี้แนะและ
ขาดการรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (ศิริชัย
กาญจนวาสี, 2553; กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

บทบาทสำคัญของครูแนะแนว คือ
ผู้อำนวยการความสะดวกในการพัฒนาการเรียนรู้ของ
ผู้เรียนโดยการเข้าร่วมกับการสร้างความรู้สึที่ดีของ
ผู้เรียน (Feelings) ร่วมคิด (Thoughts) และชี้แนะ
แนวคิด (Ideas) เพราะว่าพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
ของผู้เรียน ไม่ใช่ความต้องการของพวกเขา แต่หาก
เป็นเพราะการขาดทักษะการแก้ไขปัญหาที่ดีของ
ผู้เรียน (Greene, 2008; Burden, 2003; Watson, 2003)

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว

1. ค้นพบความถนัด ความสามารถ ความ
สนใจของตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
2. รู้จักแสวงหาความรู้จากข้อมูลข่าวสารแหล่งเรียนรู้
ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคมเพื่อนำไป
ใช้ในการวางแผนเลือกแนวทางการศึกษาอาชีพได้
เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง
3. พัฒนานาบุคลิกภาพและปรับตัวอยู่ใน
สังคมได้อย่างมีความสุข
4. มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์
ในงานอาชีพ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
5. มีค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิต
เสริมสร้างวินัยคุณธรรมและจริยธรรมแก่ผู้เรียน และ

6. มีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

2. ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory)

เป็นทฤษฎีที่มีหลักการสำคัญที่ผู้เรียน สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

1. การให้ผู้เรียนลงมือสร้างสิ่งของหรือ ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ปฏิสัมพันธ์ กับสิ่งแวดล้อมภายนอกที่มีความหมายซึ่งจะรวมถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในตัวของผู้เรียนเองกับ ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมภายนอกสามารถ เชื่อมโยงและสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่

2. การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการ เรียนรู้ ซึ่งครูต้องจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยตนเอง โดยมีทางเลือกที่หลากหลายและเรียนรู้ อย่างมีความสุข สามารถเชื่อมโยงความรู้ระหว่างความ รู้ใหม่กับความรู้เก่าได้ ส่วนครูทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยและ คอยอำนวยความสะดวก

3. การเรียนรู้จากประสบการณ์และ สิ่งแวดล้อม โดยเน้นให้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ ร่วมกันทำให้ผู้เรียนเห็นว่าคนเป็นแหล่งความรู้ อีก แหล่งหนึ่งที่สำคัญ การสอนเป็นการจัดประสบการณ์ เพื่อเตรียมคนออกไปเผชิญโลก ถ้าผู้เรียนเห็นว่าคน เป็นแหล่งความรู้สำคัญและสามารถแลกเปลี่ยนความ รู้กันได้ เมื่อจบการศึกษาออกไปก็จะปรับตัวและทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ เป็นการ เน้นการใช้เทคโนโลยีแสวงหาความรู้จากแหล่งความ รู้ต่างๆด้วยตนเองเป็นผลให้เกิดพฤติกรรมที่ฝังแน่น เมื่อผู้เรียนเรียนรู้ว่าจะเรียนรู้ได้อย่างไร (Learning how to Learn)

หลักการของทฤษฎีนี้เป็นการเรียนรู้ที่เน้น ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติหรือสร้างสิ่งที่มีความหมายกับ

ตนเอง ดังนั้น เครื่องมือที่ใช้ต้องมีลักษณะเอื้อต่อการ ให้ผู้เรียนนำมาสร้างเป็นชิ้นงานได้สำเร็จ ตอบสนอง ความคิดและจินตนาการของผู้เรียน กล่าวโดยสรุปก็ คือ เครื่องมือทุกชนิดที่สามารถทำให้ผู้เรียนสร้างงาน หรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเองได้ เป็นเครื่องมือที่ สอดคล้องตามหลักการทฤษฎีการสร้างความรู้

5. การจัดการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมด้าน การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาระบวนการคิดของผู้เรียน และนำเสนอผ่านผลงานที่จัดทำ

ครูผู้สอนต้องดำเนินการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ เชื่อมโยง สิ่งที่รู้แล้วกับสิ่งที่ผู้เรียน กำลังเรียน

ให้โอกาส ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มทำโครงการ ที่ตนเองสนใจ

เปิดโอกาส ให้มีการนำเสนอความคิด ผลงานและผลการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ของ ตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน

ให้เวลาทำงาน อย่างต่อเนื่องในการ จัดการเรียนรู้

ครูเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลง ทศนคติ ความเชื่อ ดังนี้

ต้องไม่ถือว่าครูเป็นผู้รู้แต่ผู้เดียว ผู้เรียนต้องเชื่อตามที่ครูบอก แต่ครูต้องตระหนักว่า ตนเองมีความรู้ที่จะช่วยเหลือนักเรียนเท่าที่จะช่วยได้ ดังนั้นครูจึงไม่อับอายผู้เรียนที่จะพูดว่าครูก็ยังไม่ทราบ พวกเรามาช่วยกัน หากคำตอบช

ต้องพยายามให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ด้วยตนเอง มากที่สุด อดทนและปล่อยให้ นักเรียน ประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง อย่ารีบบอกคำตอบ ควรช่วยเหลือแนะนำผู้เรียนที่เรียนช้าและเรียนเร็ว ให้สามารถเรียนไปตามความสามารถของตนเอง ให้มากที่สุด

ไม่ควรถือว่าผู้เรียนที่ดีต้องเจียบ แต่ครู ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ต้องไม่ถือว่าการที่ผู้เรียนเดินไปเดินมาในการทำกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการแสดงถึงความไม่มีระเบียบวินัยแต่ต้องคิดว่าการเดินไปเดินมาเป็นกระบวนการหนึ่งที่ช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ไม่ควรยึดติดกับหลักสูตรมากเกินไป ไม่ควรจะยึดเยียดเนื้อหาที่ไม่จำเป็นให้กับผู้เรียน ควรคิดว่าการให้เนื้อหาที่จำเป็นแม้จะน้อยอย่างก็ยิ่งดีกว่าสอนหลาย ๆ อย่าง แต่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้น้อยมากหรือนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้ไม่ได้

การจัดตารางสอนควรจัดให้ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับเวลาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมภายในเวลาที่เหมาะสมไม่มากหรือน้อยไป (Gagnon and Collay, 2002; Selley, 1999;

ทั้งนี้ สรุปการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง แบ่งออกเป็น 3 ชั้น ได้แก่

1. ชั้นการทำความเข้าใจที่กระจ่างแจ้ง
2. ชั้นการระบุนการได้รับและการเข้าใจ

ข้อมูลใหม่

3. ชั้นการยืนยันความถูกต้องและการใช้ข้อมูล

3. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism Theory)

เป็นทฤษฎีที่มีหลักการสำคัญที่คำนึงถึงความเป็นคนของบุคคลคุณค่าของคนเป็นหลัก โดยจะมองธรรมชาติของมนุษย์ในลักษณะที่ว่า มนุษย์เกิดมาพร้อมกับความดีที่ติดตัวมาแต่กำเนิด มนุษย์เป็นผู้ที่มีอิสระสามารถที่จะนำตนเอง และพึ่งตนเองได้ เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ที่จะทำประโยชน์ให้สังคม มีอิสระเสรีภาพที่จะเลือกทำสิ่งต่างๆ ที่จะไม่ทำให้ผู้ใดเดือดร้อน ซึ่งรวมทั้งตนเองด้วย มนุษย์เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบและเป็นผู้สร้างสรรค์สังคม นักคิดกลุ่ม มนุษยนิยมให้ความสำคัญของความ เป็นมนุษย์และมองมนุษย์ว่ามีคุณค่า มีความดีงาม มีความสามารถ มีความต้องการ และมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาศักยภาพของตน ทฤษฎีและแนวคิดที่

สำคัญ ๆ ในกลุ่มนี้มี 2 ทฤษฎีและ 5 แนวคิด คือ

3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของมาสโลว์ เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของทฤษฎีนี้คือ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติเป็นลำดับขั้น และต้องการที่จะรู้จักตนเองและพัฒนาตนเอง

3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ของโรเจอร์ส เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของทฤษฎีนี้คือ มนุษย์สามารถพัฒนาตนเองได้ดีหากอยู่ในสภาวะที่ผ่อนคลายและเป็นอิสระ การจัดบรรยากาศที่ผ่อนคลายและเอื้อต่อการเรียนและเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูเป็น ผู้ชี้แนะและทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนและการเรียนรู้จะเน้นกระบวนการเป็นสำคัญ

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของ โคมส์ เชื่อว่าความรู้สึกของผู้เรียนมีความสำคัญต่อการเรียนรู้มาก เพราะความรู้สึกและเจตคติของผู้เรียนมีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.4 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของ โนลส์ เชื่อว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ได้มาก หากมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีอิสระที่จะเรียนและได้รับการส่งเสริมในการพัฒนาด้วยตนเอง

3.5 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของ แฟร์ เชื่อว่าผู้เรียนต้องถูกปลดปล่อยจากการกดขี่ของครูที่สอนแบบเก่า ผู้เรียนมีศักยภาพและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง

3.6 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของฮิลลิส เชื่อว่าสังคมแห่งการเรียนรู้เป็นสังคมที่ต้องล้มเลิกระบบโรงเรียน การศึกษาควรเป็นการศึกษาตลอดชีวิตแบบเป็นไปตามธรรมชาติ โดยให้โอกาสในการศึกษา เล่าเรียนแก่บุคคลอย่างเต็มที่

3.7 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนีล เชื่อว่ามนุษย์เป็นผู้มีศักดิ์ศรี มีความดีโดยธรรมชาติ หากมนุษย์อยู่ในสภาพแวดล้อมที่อบอุ่น บริบูรณ์ด้วยความรัก มีอิสระภาพและเสรีภาพ มนุษย์จะพัฒนาไปในทางที่ดีทั้งต่อตนเองและสังคม

4. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา ของ Piaget

เน้นเรื่องพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลที่เป็นไปตามวัยและเชื่อว่ามนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจและการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการค้นพบด้วยตนเอง

หลักการจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนและจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการนั้นเพื่อให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมมาก ๆ

ควรให้ผู้เรียนได้ค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดอย่างอิสระและสอนการคิดแบบรวบยอดเพื่อช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของ Vygotsky ซึ่งมีแนวคิดมาจากทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Learning Theory) โดยนักการศึกษานิยมแบ่งทฤษฎีการสร้างความรู้ออกเป็น Cognitive Constructivism ของ Piaget และ Social Constructivism ของ Vygotsky

การจัดการเรียนการสอนตามแนวการสร้างความรู้ของ Piaget จะหมายถึง การสร้างสถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดโครงสร้างความรู้ ความคิดใหม่ จากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวจะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสนำข้อมูลและสารสนเทศที่ได้รับนั้นมาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมและประสบการณ์เดิม ทำให้เกิดการซึมซับข้อมูลและสารสนเทศที่ได้รับใหม่เข้ากับความรู้เดิม และมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างความรู้ความคิดเดิม เกิดเป็นโครงสร้างความรู้ความคิดใหม่ขึ้นที่เรียกว่าผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้เอง

ทั้งนี้ สรุปได้ว่า หากนำแนวคิดดังกล่าวไปใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนว ต้องเน้นให้นักเรียนแก้ปัญหาซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดภาวะไม่สมดุล การพยายามแก้ปัญหาทำให้ผู้เรียนพยายาม

ค้นคว้า แสวงหาข้อมูลต่าง ๆ รอบตัว สำหรับ Vygotsky (1978 : 84 - 91) ให้แนวคิดเกี่ยวกับเขตของการเชื่อมโยงสู่การพัฒนา (Zone of Proximal Development : ZPD) ซึ่งเป็นช่องว่างระหว่างระดับการพัฒนาปัจจุบันที่ผู้เรียนเป็นอยู่จากการเรียนรู้และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง กับระดับที่ผู้เรียนจะมีศักยภาพพัฒนาไปถึงได้ ภายใต้การแนะนำของครูหรือผู้มีประสบการณ์หรือผู้ใหญ่ หรือจากการร่วมมือกับเพื่อนที่มีความสามารถมากกว่า Vygotsky ให้ความสำคัญกับเครื่องมือทางปัญญา ว่าเป็นสิ่งที่ช่วยในการแก้ปัญหาและเป็นเครื่องมือ ที่ช่วยให้กระทำการใดๆได้ (รุจิราพร รามศิริ, 2556 : 14)

5. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Cooperative or Collaborative Learning) และการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaboration Learning)

แนวคิดของทฤษฎีนี้ คือการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกัน ประมาณ 3 - 6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่มโดยผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในลักษณะแข่งขันกันต่างคนต่างเรียนและร่วมมือกันหรือช่วยกันในการเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้จะเน้นให้ผู้เรียนช่วยกันเรียนรู้ โดยมีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาอาศัยกัน มีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด มีการสัมพันธ์กัน มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการวิเคราะห์ร่วมกัน และมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานร่วมกัน ส่วนการประเมินผลการเรียนรู้ควรมีการประเมินทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ โดยวิธีการที่หลากหลายและควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินและครูควรจัดให้ผู้เรียนมีเวลาในการวิเคราะห์การทำงานกลุ่มและพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มเพื่อให้กลุ่มมีโอกาสที่จะปรับปรุงส่วนบกพร่องของกลุ่มด้วย สมาชิกทุกคนจะต้องร่วมรับผิดชอบต่อผลงานของกลุ่มและผลงานของตนเอง ซึ่งวิธีการสอน

ในแบบดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น ภูมิใจในตนเอง ตระหนักถึงความรับผิดชอบของตนเอง และต่อกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น พัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีเกิดการยอมรับผู้อื่นมากขึ้น สร้างความมั่นใจในตนเอง และรู้ถึงคุณค่าของตนเอง มากขึ้น (วัชรฯ เล่าเรียนดี, 2555; Johnson and Johnson, 1996; Slavin R.E., 1990)

แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ จอยซ์และเวล (Joyce and Weil, 1986, อ้างถึงใน วัชรฯ เล่าเรียนดี, 2555: 156) ที่ได้กล่าวว่า การสอนแบบร่วมมือเรียนรู้ช่วยพัฒนาผู้เรียนด้านสติปัญญา โดยเพื่อนในกลุ่มจะช่วยเหลือแนะนำกัน เนื่องจากผู้เรียนที่อยู่ในวัยเดียวกัน สามารถสื่อสาร สื่อความหมายแก่กันและกันได้ง่ายและทำให้เข้าใจง่ายกว่าที่ครูสอน การเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถนำมาผนวกร่วมกับวิธีการสอนได้หลากหลายวิธี ทั้งนี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักการ แนวคิดของการเสริมพัฒนาการให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) มีกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน
2. ชี้นกิจกรรมกลุ่ม
3. ชี้นวิเคราะห์ผลงาน
4. ชี้นำไปใช้
5. ชี้นสรุปและประเมินผล

6. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity Based Learning : ABL)

เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้ที่จะคิด แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และเป็นการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ผสมผสานกับ การใช้เทคโนโลยีเพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยเป็นแนวการสอนแบบใหม่ที่ไม่เน้นให้ผู้เรียนท่องจำ แต่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Hand - On Learning) และมีบทบาทในการค้นคว้า หาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นการเรียนรู้

แบบเชิงรุก (Active) โดยเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ และเรียนรู้จากกิจกรรมที่ได้ทำจริง (Learning by Doing)

ผู้เรียนสามารถจดจำสิ่งที่เรียนได้ดีกว่า การท่องจำ อีกทั้งยังได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ขั้นสูง (High-Order Thinking Skill) ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพทางสมอง การคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ และการร่วมมือกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน มีวินัยในการทำงาน และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกัน โดยครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง (รัชนีกร ทัพชัย, 2552 : 13; สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา, 2555: 1)

การออกแบบการจัดกิจกรรม (Activity Design) จะต้องพิจารณาใน 3 กลุ่มหลัก คือ 1. กลุ่มประสบการณ์ชีวิต 2. กลุ่มพัฒนาการทางสติปัญญา และ 3. กลุ่มวิชาการ และแนวคิดรูปแบบการเรียนรู้ใช้เทคนิค วิธีการผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนซึมซับความรู้ ความเข้าใจ ผ่านการเล่น เกม และกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งเน้นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจ สามารถเกิดแนวคิดขึ้นเองในเนื้อหาสาระระหว่างร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมกลุ่มจะสามารถทำให้ผู้เรียนพัฒนาภาวะผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ การทำงานเป็นทีม ความสามารถในการเข้าสังคมได้เป็นอย่างดี (วิโรจน์ ลักขณาอดิศร, 2550)

เนื่องด้วยเหตุผลที่ว่า “กิจกรรมกลุ่ม” เป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาหรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ความหมายของกิจกรรมกลุ่มประกอบด้วย 2 ประการสำคัญ คือ กิจกรรมกลุ่มที่ผู้เรียนเป็นผู้ให้ข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ แก่สมาชิก

หรือผู้นำอภิปรายเพื่อที่สมาชิกจะได้บรรลุถึงความมุ่งหมายของกลุ่ม และกิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ที่สมาชิกเป็นผู้ดำเนินการคือ ผู้เรียนได้วางแผนร่วมกันจัดขึ้นขั้นตอนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการใช้กิจกรรมเป็นฐานการเรียนรู้ (Activity Based Learning) ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดกิจกรรม 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นกิจกรรม ขั้นอภิปรายและขั้นสรุป และการนำไปใช้

7. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน (Case Based Learning : CBL)

เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนการเผชิญและแก้ปัญหาโดยไม่ต้องรอให้เกิดปัญหาจริง เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และเรียนรู้ความคิดของผู้อื่น มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน แก้ปัญหาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักคิดอย่างเป็นระบบและฝึกให้ผู้เรียนรู้จักรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้เกิดความสามารถในการเผชิญกับสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันได้

จากการสังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน จากแนวคิดของนักวิชาการหลากหลายท่าน (Smith and Regan, 1999, อ้างถึงใน วัชรวิภา เล่าเรียนดี, 2555; Koldner, 1992, อ้างถึงใน นิติยา ไสริกุล, 2547; ประณัฐ กิจรุ่งเรือง, 2553; ทิศนา แหมมณี, 2550) สรุปกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา มีลักษณะสำคัญที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นเตรียมตัวผู้เรียน คือ การแนะนำจุดมุ่งหมายหรือปัญหาที่จะต้องพิจารณากับผู้เรียนก่อนลงมือศึกษา ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสนใจและจำทำให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลในกรณีศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ขั้นเสนอและศึกษากรณีศึกษา เป็นการเสนอกรณีศึกษาผ่านใบความรู้ในชุดกิจกรรมแนะแนวหลากหลายรูปแบบ เช่น ข่าว เอกสาร วีดิทัศน์ เพื่อให้ผู้เรียนทำความเข้าใจกรณีศึกษาตาม

องค์ประกอบด้านต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

3. ขั้นการวิเคราะห์และอภิปรายกรณีศึกษาเป็นรายกลุ่ม เป็นการสะท้อนความคิดระหว่างกันเพื่อสร้างทางเลือกในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหาหรือหาคำตอบ

4. ขั้นประเมินทางเลือกและลงข้อสรุป เป็นการตัดสินใจเลือกทางเลือกหรือตอบคำถามที่มีความเหมาะสมที่สุด

5. ขั้นสรุปข้อคิดและหลักการ เป็นการสรุปข้อคิดเห็นที่ผู้เรียนได้จากกรณีศึกษาหรือรายละเอียดต่าง ๆ ของกรณีศึกษาให้เป็นหลักการทั่วไป เป็นขั้นที่ผู้สอนจะได้เสนอหลักการหรือทฤษฎีหรือข้อปฏิบัติที่สัมพันธ์กับกรณีศึกษา ซึ่งผู้สอนได้ศึกษาค้นคว้าเตรียมมาเป็นอย่างดีแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีหลักการ แนวคิด และแนวปฏิบัติกว้างขวาง เชื่อมโยงความรู้และความคิด สู่ทักษะการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

8. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning : PBL)

เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) มีวิธีการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาหรือสถานการณ์เป็นจุดเริ่มต้นของการแสวงหาความรู้ ซึ่งเป็นการเรียนที่พัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหา โดยมีลักษณะเด่นของการเรียนรู้ ได้แก่ ใช้ปัญหาแท้จริงเป็นตัวกระตุ้นการแก้ปัญหาและเป็นจุดเริ่มต้นในการแสวงหาความรู้ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เน้นทักษะการคิด เรียนโดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อยมีการ บูรณาการของเนื้อหาความรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จะส่งเสริมการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นของผู้เรียน ประกอบด้วยคุณลักษณะ ดังนี้

1. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้
อย่างแท้จริง (Student-Centered Learning)
 2. การเรียนรู้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้เรียนที่มี
ขนาดเล็ก(ประมาณ 3 – 5 คน)
 3. ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก
(Facilitator) หรือผู้ให้คำแนะนำ (Guide)
 4. นักเรียนคือผู้ที่มองเห็นปัญหาและ
แก้ปัญหาด้วยตนเอง ผู้เรียนเป็นคนแก้ปัญหาโดย
การแสวงหาข้อมูลใหม่ ๆ ด้วยตนเอง (Self-Directed
Learning)
 5. ปัญหาเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง หรือ
ปัญหาจริง ซึ่งปัญหาจะช่วยกำหนดกรอบแนวคิดหรือ
กำหนดจุดเน้นและกระตุ้นการเรียนรู้
 6. ปัญหาคือสิ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนา
ทักษะการแก้ปัญหา
 7. ความรู้ใหม่จะเกิดขึ้นโดยการเรียนรู้
ด้วยตนเอง
 8. ประเมินผลจากสถานการณ์จริง
โดยดูจากความสามารถในการปฏิบัติ (Authentic
Assessment)
- สรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 8 ขั้นตอน คือ
1. เตรียมความพร้อมผู้เรียน
 2. เสนอสถานการณ์ของปัญหา ผู้สอน
เกริ่นนำเพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนกับ
สถานการณ์ที่ผู้เรียนจะได้พบ จากนั้นจึงนำเสนอ
สถานการณ์ปัญหาพร้อมทั้งแจ้งวัตถุประสงค์หรือ
ประเด็นปัญหาที่ต้องการให้แก้ไข รวมทั้งบอกแหล่ง
ข้อมูลที่เหมาะสมไว้และแหล่งข้อมูลภายนอกที่ผู้เรียน
สามารถเข้าไปค้นคว้าได้
 3. กำหนดกรอบการศึกษา
 4. สร้างสมมติฐาน
 5. ค้นคว้าข้อมูลเพื่อพิสูจน์สมมติฐาน
 6. ตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหา
 7. สร้างผลงานหรือปฏิบัติตามทางเลือก
 8. ประเมินผลโดยวิธีที่หลากหลาย

9. การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ มีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation Learning : CPL)

เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่
เป็นการพัฒนานักเรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และ
ทักษะโดยผ่านการ สังเคราะห์เพื่อให้ได้โครงสร้าง
พื้นฐานของการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียน
ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง กระบวนการกลุ่ม ส่งผลทำให้ผู้
เรียนเกิดประสบการณ์ ที่ดีและส่งผลต่อการเรียนรู้ที่ดี
มีคุณภาพ

ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ
มีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่
เน้นภาพรวมของสิ่งแวดล้อมให้เกิดการเรียนรู้ โดย
การใช้บริบทที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมของผู้เรียน
ผู้เรียนจะถูกปลูกฝังการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นการทำ
กิจกรรมกลุ่มและมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้นและชี้แนะ
พร้อมมุ่งเน้นการระดมความคิดของผู้เรียนเพื่อย้อนดู
ความรู้พื้นฐาน เพื่อลดช่องว่างของระดับความรู้ของ
ผู้เรียนแต่ละคนที่มีไม่เท่ากัน และนำไปสู่การแก้ปัญหา
ร่วมกันในที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาเรียม
นิลพันธุ์ และคณะ (2556) สรุปไว้ว่า “การนำ
ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาบูรณาการในการเสริม
สร้างสอนทักษะอาชีพเป็นเป้าหมายสำคัญในการ
จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพที่ดีกับ
นักเรียน”

นอกจากนี้กระบวนการเรียนรู้โดยใช้การ
มีส่วนร่วมของชุมชนจะเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมี
ความรู้ ที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขสถานการณ์
ที่คล้ายคลึงกันได้และจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ
เรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างไม่มีที่สิ้นสุด (ยงยุทธ
พงษ์สุภาพ, 2553; Rattray T., 1999; Nadler L., 1984)

กระบวนการจัดการเรียนรู้จากแนวคิด
ของนักวิชาการหลายท่าน (กล้า ทองขาว, 2556; วัฒนา
แป้นน้อย, 2556; Rattray, 1999 and Nadler, 1984,
อ้างถึงใน ยงยุทธ พงษ์สุภาพ, 2553) ประกอบด้วย
6 องค์ประกอบ คือ

1. การประเมินความต้องการจำเป็นจากชุมชน
 2. การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกับชุมชน
 3. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
 4. การจัดการความรู้ร่วมกับกลุ่มผู้ปฏิบัติในโลกของความเป็นจริง
 5. การสะท้อนกลับจากผู้เกี่ยวข้องในชุมชน
 6. การติดตามและประเมินผล
- ขั้นตอนการดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนว 5 ขั้นตอน คือ
- ขั้นตอนที่ 1 : การอภิปรายร่วมกันระหว่างครูและผู้เรียน
- ขั้นตอนที่ 2 : การกระตุ้นให้ผู้เรียนควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self - Directed) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ในขั้นที่ 1
- ขั้นตอนที่ 3 : การร่วมกันอภิปรายในกลุ่มอีกครั้งเพื่อแลกเปลี่ยน แบ่งปันข้อมูลและความคิดเห็นตลอดจนนำข้อมูลที่ได้มาแก้ไขสถานการณ์
- ขั้นตอนที่ 4 : สะท้อนคิดเกี่ยวกับบทบาทของนักเรียนในการเรียนรู้และวิพากษ์วิจารณ์กระบวนการทำงานกลุ่ม
- ขั้นตอนที่ 5 : การร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น การนำกระบวนการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถบูรณาการร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน การใช้ปัญหาเป็นฐานและการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อกำหนดเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนวที่มีประสิทธิภาพได้

10. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างการใช้ทักษะชีวิตและอาชีพ (Using Life and Career skills) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การใช้ทักษะชีวิตและอาชีพ (Using Life and Career Skills) เป็นความสามารถขั้นพื้นฐานของบุคคลในการปรับตัวและเลือกทางเดินชีวิตที่เหมาะสมเพื่อที่จะสามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเป็นแนวทางการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้เรียนเพื่อสร้างเส้นทางอาชีพที่ดีที่ต้องก้าวไปสู่ชีวิตความเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตอย่างมีคุณภาพ

การจัดกิจกรรมแนะแนว กลุ่มสาระการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีหลักการและแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินชีวิตทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเสริมภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตในยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นการจัดการกับปัญหาต่างๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตให้แก่ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ทั้งนี้ ผู้เขียนศึกษา วิเคราะห์ และสรุปผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลความรู้ องค์ประกอบของพฤติกรรม และตัวชี้วัดที่คาดหวังให้เกิดกับผู้เรียนตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างการใช้ทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงในการจัดการเรียนรู้โดยกำหนดว่าผู้เรียนจะต้องเป็นผู้มีพัฒนาการของการเสริมสร้างการใช้ทักษะชีวิตและอาชีพเพิ่มขึ้น และมีความสามารถเสริมสร้างการใช้ทักษะชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555; Sue Z. Beers, 2011; วิจารย์ พานิช, 2555; วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2556) และแนวคิดเกี่ยวกับการใช้ทักษะอาชีพ (Ginzberg, 1974; Super, 1957; สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2557; Man Power Group, 2013)

องค์ประกอบของการใช้ทักษะชีวิต และอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย 7 ด้าน ครอบคลุม 15 ตัวชี้วัด (จันทร์เพ็ญ สุวรรณคร, 2558)

หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้าง การใช้ทักษะชีวิตและอาชีพ (Using Life and Career Skills)

แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ทักษะชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555; Sue Z. Beers, 2011; วิจารย์ พานิช, 2555; วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล, 2556)

แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ทักษะอาชีพ (Ginzberg, 1974; Super, 1957; สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2557; Man Power Group, 2013) ประกอบด้วย การใช้ทักษะชีวิตและอาชีพ 7 ด้าน 15 ตัวชี้วัด

ทักษะชีวิตและอาชีพ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 15 ตัวชี้วัด ได้แก่...

1. การยืดหยุ่นและการปรับตัว

1.1 ยืดหยุ่นโดยประเมินผลการ ทำงานเพื่อพิจารณาปรับปรุง

2. การแสวงหาความรู้ด้วยการริเริ่มและ การนำตนเอง

2.1 จัดการกับเป้าหมายและเวลาโดย วิเคราะห์ข้อมูล

2.2 ปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายโดย วิเคราะห์และวางแผน

2.3 ปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายโดย ปราศจากการควบคุมสั่งการ

2.4 เรียนรู้โดยการนำตนเองโดย วางแผนในการสืบค้นข้อมูล

3. การทำงานร่วมกันในสังคมและ วัฒนธรรมที่แตกต่าง

3.1 มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นโดยฟัง พูด แสดงความคิดเห็นและอภิปรายในกลุ่ม

3.2 ปฏิบัติงานกับทีมงานที่มีความ หลากหลาย

4. การจัดการสร้างผลผลิตและความ รับผิดชอบตรวจสอบได้

4.1 จัดการโครงการโดยลงมือทำงาน ตามแผนที่กำหนดไว้โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

4.2 สร้างสรรค์ผลผลิตโดยวิเคราะห์ และวางแผนในการทำงานที่สนใจ

5. ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบต่อ กระบวนการทำงาน

5.1 สำนึกความรับผิดชอบต่อทำงาน อย่างมีคุณธรรม

5.2 ให้คำแนะนำและการนำบุคคลอื่น

5.3 รับผิดชอบต่อบุคคลอื่นโดย ทำงานอย่างมีคุณธรรม

6. การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

6.1 ตัดสินใจโดยวิเคราะห์และ วางแผนในการทำงานที่สนใจ

6.2 แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

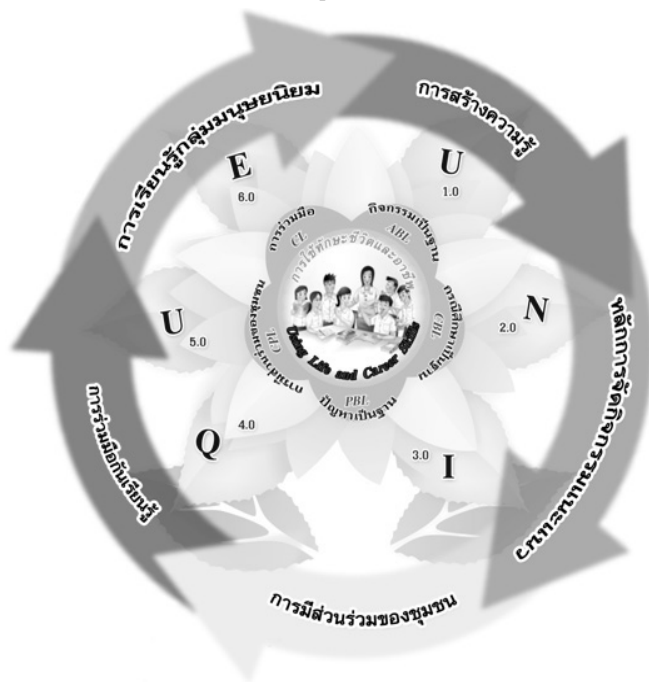
7. การสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในการ ทำงานร่วมกัน

7.1 สร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นโดยฟัง พูด แสดงความคิดเห็นและอภิปรายในกลุ่ม

จากหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ การออกแบบการจัดกิจกรรม การเสริมสร้างการใช้ ทักษะชีวิตและอาชีพ ดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนสังเคราะห์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนวจากมุมมองใหม่ของการ จัดกิจกรรมแนะแนวสำหรับนักเรียนระดับ มัธยมศึกษา ตอนปลาย ที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างความ พร้อมสู่โลกอาชีพและตลาดแรงงานอย่างสมบูรณ์ จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูแนะแนวต้องดำเนินการให้ สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน สภาพสิ่งแวดล้อมและ บริบท ซึ่งการจัดกิจกรรมแนะแนวสามารถดำเนินการ ได้อย่างหลากหลาย เป็นต้นว่า ครูผู้สอนสามารถ

บูรณาการรูปแบบการสอนที่สำคัญ คือ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaboration Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน(Activity Based Learning) การจัดการเรียนรู้ใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน (Case Based Learning) การจัดการเรียนรู้

โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) และการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation Learning) ผ่านกระบวนการทัศน์การจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชื่อว่า “UNIQUE” มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 6 ขั้นตอน ดังนี้



หลักการ : การพัฒนาการใช้ทักษะชีวิตและอาชีพอยู่บนพื้นฐานการสร้างความรู้เข้าใจเป็นระบบด้วยตนเอง ดำเนินความต้องการของมนุษย์ การร่วมมือกันเรียนรู้จากกิจกรรมแนะแนว ผูกปฏิบัติประสบการณ์จริง จาก การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม : 6 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจในข้อมูลและเนื้อหาอย่างกระจ่างชัด (Understanding Information and Content : U) ขั้นที่ 2 สร้างเครือข่ายข้อมูล (Networking Information : N) ขั้นที่ 3 สืบค้นข้อมูลเพื่อวินิจฉัยปัญหา (Inquiring Information to Diagnose Problems : I) ขั้นที่ 4 ซักถามเพื่อสร้างทางเลือกหรือวิธีแก้ปัญหา (Questioning to Make Choices or Solutions : Q) ขั้นที่ 5 ใช้ประโยชน์ข้อมูลจากผลการวิเคราะห์ (Utilizing Information from the Analysis : U) ขั้นที่ 6 นำเสนอผลงานและรายงานผล (Exhibiting and Results Reporting : E)
การวัดและประเมินผล : การใช้ทักษะชีวิตและอาชีพ ครอบคลุมองค์ประกอบ 7 ด้าน 1. การยืดหยุ่นและการปรับตัว 2. การแสวงหาความรู้ด้วยการริเริ่มและการนำตนเอง 3. การทำงานร่วมกันในสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่าง 4. การจัดการสร้างผลผลิตและความรับผิดชอบตรวจสอบได้ 5. การภาวะผู้นำและความรับผิดชอบในกระบวนการทำงาน 6. การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 7. การสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในการทำงานร่วมกัน	
ปัจจัยสนับสนุน : 1. ชุมชน ให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอน โดยร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมปฏิบัติ และเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์จริงให้แก่ผู้เรียน 2. บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือจัดกิจกรรม จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ร่วมประเมินผลการใช้ทักษะชีวิตและอาชีพ และผลงานที่ผู้เรียนนำเสนอตามสภาพจริง 3. นักเรียน หมั่นศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ มีการทำงานเป็นกลุ่ม เน้นการร่วมมือกันเรียนรู้ ร่วมกิจกรรมฝึกปฏิบัติจากแหล่งเรียนรู้และสถานประกอบการในชุมชน ดำเนินการแก้ปัญหาภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และ/หรือ สถานประกอบการจริงในชุมชนด้วยการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในการทำงานร่วมกัน	

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กล้า ทองขาว. **การจัดการศึกษาฐานชุมชน (Community Based Education Management = CBEM)**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2557 จาก <http://www.dpu.ac.th.ces/download.php?>

จันทร์เพ็ญ สุวรรณคร. (2558). **กระบวนการแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการใช้ทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย**.วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นิตยา ไสริกุล. (2547). **ผลการใช้การสอนแนะในการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาบนเว็บที่มีต่อการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีรูปแบบการคิดต่างกัน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ติศนา แหมมณี. (2550). **ศาสตร์การสอน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง. (2553). **การพัฒนากระบวนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาทางศาสตร์การเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาตรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มาเรียม นิลพันธุ์ และคณะ. (2556). **การพัฒนาแนวทางการประกอบการใช้กรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น**.โครงการวิจัยโดยความร่วมมือของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ยงยุทธ พงษ์สุภาพ. (2553). **การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน(Context-based learning : CBL) (เล่ม 1)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.

รัชนิกร ทัพชัย. (2552). **การพัฒนาระบบการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน กรณีศึกษาการแก้ปัญหาความก้าวร้าวของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2**. รายงานการค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.

รุจิราพร งามศิริ. (2556). **การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการวิจัย ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วัชรรา เล่าเรียนดี. (2555). **การนิเทศการสอน**. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วัฒนา แป้นน้อย และคณะ. (2556). **บทความ : การจัดการความรู้ เรื่องการออกแบบการเรียนการสอนโดยเน้นชุมชนเป็นฐาน**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 29 ตุลาคม 2558. จาก <http://km.scphtrang.ac.th/sites/km.ac.th/files/study-design.pdf>

- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ตาต้า พับลิเคชั่น จำกัด.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล. (2556). (พิมพ์ครั้งที่ 6). **จากหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา: กระบวนทัศน์ใหม่การพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อาร์แอนด์บีเอ็น จำกัด.
- วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์. (2557). **สาขาอาชีพแห่งอนาคต : เตรียมพร้อมสู่อาเซียน**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2557. จาก <http://futurecareer.eduzones.com/category/origin/>.
- วิโรจน์ ลักษณะนาอิดสร. (2550). **การเรียนรู้ตามหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2558 จาก <http://www.se-edlearning.com>.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2553). **ชุดฝึกแนะแนว : โครงการยกระดับคุณภาพครูที่จะระบบตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและศูนย์เครือข่ายทั่วประเทศ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). **การพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2557). **การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2558. จาก <http://amnat.nfe.go.th/lueamnatnfe/UserFiles/file/civit.pdf>.
- สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา. (2555). **Activity-Based Learning : ตามแนวคิด Constructionism**. โครงการประชุมสัมมนา ณ ห้องอิมพีเรียลฮอลล์ 1 โรงแรมอิมพีเรียลแมปปิงอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.
- Beers, Sue,Z. (2011). **Teaching 21st Century Skills : an ASCD action tool**. North Beauregard St. Alexandria, Virginia USA.
- Burden, P.R. (2003). **Classroom Management : Creating a Successful Learning Environment**. 2nded. Hoboken, NJ: Wiley.
- Dick, W., Carey, L., and Caray, J.O. (2005). **The Systematic Design of Instruction**. 6th ed. Allyn and Bacon.
- Dimmitt, C., Carey, J.C., & Hatch, T. (2007). **Evidence - Based School Counseling : Making a Difference with Data-Driven Practices**. Thousand Oaks, CA : Corwin Press.
- Gagnon, G.W. and Collay, M. (2002). **Designing for Learning . Six Elements in Constructivist Classrooms**. ThousandsOaks : Corwin PressInc.
- Ginzberg, Eli. (1974). **Counseling for Career Development**. Boston : Houghton Mifflin.
- Greene, R.W. (2008). **Lost at school : Why our kids with behavioral challenges are feeling through the cracks and how we can help them**. New York : Scribner.
- Jacobs, Heidi Hayes. (2010). **Curriculum 21 Essential Education for a Changing World**. Virginia USA : Alexandria.
- Johnson, D.W., and R.T. Johnson. (1996). **Learning Together and Alone**. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall.
- Joyce, B & Weil, M & Callhoun. (2009). **Model of Teaching**. Boston : Allyn and Balcon.
- Maslow, Abraham. (1970). **Motivation and Personality**. New York : Harper and Row Publishers.

- Nadler L. (1984). **The Handbook of Human Resources Development**. New York: John Wiley and Sons.
- Rattray T. (1999). **Guide to Participatory Training for Trainers for Primary Health Care Workers**. Accessed July 8, 2010. Available from http://www.rhrc.org/resources/general_fieldtools/toolkit/51d%20TngHndbk.doc.
- Rogers, Carl R. (1974). **The Psychology of Adolescence**. New York: Harper and Row.
- Slavin, R.E. (1990). **Theory, Research and Practice**. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall.
- Super, Donald. E. (1957). **Career Pattern as a Basic for Vocational**. New York: Harper and
- Vygotsky, I.S.(1978). **Mind in Society**. Cambridge : Harvard University Press.
- Watson, M. (with Ecken,I.). (2003). **Learning to Trust : Transforming Difficult Elementary Classrooms Through Development Discipline**. San Francisco: Jossey-Bass.